

міжнародної науково-практичної конференції «Товари ХХІ століття». Частина 1. – Полтава, ПУСКУ, 2002. – С. 55-56.

4. Коломієць Т.М., Зельніченко О.І. Екологічні проблеми застосування та виробництва синтетичних мийних засобів для прання / Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Товари ХХІ століття». Частина 1. – Полтава, ПУСКУ, 2002. – С. 134-137.

5. Пахолюк О.В. Вплив виду протравлювача та способу протравлювання пофарбованих рослинними барвниками бавовняної і лляної сорочкових тканин на їх екологічну безпечність / О.В. Пахолюк, Б.Б. Семак // Проблемы легкой и текстильной промышленности Украины, 2009. – №1(15). – С. 37-45.

6. Індутний В., Павлишин В. Екологія і сучасні жіночі прикраси / Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Товарознавство – наука, практика та перспективи розвитку в умовах ринку». Частина 2. – Київ, КДТЕУ, 1999. – С. 61-70.

7. Дудла І. Гармонізація вимог до безпечності лакофарбових матеріалів в Україні та ЄС / І. Дудла// Товари і ринки.– 2016.– № 1(21). – С. 222-235.

8. Голодюк Г.І., Дудла І.О. Номенклатури показників якості фарбувальних композицій. / Г.І. Голодюк, І.О. Дудла // Товарознавчий вісник:Збірник наукових праць. – Луцьк, 2015. – Випуск 8. – С. 25-31.

9. Дудла І.О., Руминський С.С. / Стандартизація методів оцінки якості лакофарбових товарів/ Проблеми та перспективи розвитку сільськогосподарського машинобудування: матеріали VI Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конференції – Полтава, 2023 р., С. 57-62.

СПЕЦИФІКА ПРИНЦИПІВ СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Євсюков Олександр,

*кандидат педагогічних наук, доцент, провідний науковий співробітник
Національного наукового центру «Інститут судових експертиз
імені Засл. проф. М. С. Бокаріуса»*

Принципи визначають загальне спрямування будь-якої організованої діяльності. Принцип (лат. *principium* – начало, первень, основа) – першопочаток, те, що лежить в основі певної сукупності фактів, теорії, науки [1]. В основу принципу закладається система взаємопов'язаних елементів із мети, змісту і методики (у деяких випадках – технології) організації діяльності.

Принципи судово-експертної діяльності визначені ст. 3 Закону України «Про судову експертизу». Так, згідно з положеннями цього Закону, «Судово-експертна діяльність здійснюється на принципах законності, незалежності, об'єктивності і повноти дослідження [2].

Зазначені принципи реалізуються в тісному взаємозв'язку, формуючи цілу систему. Система («сполучення», «ціле», «з'єднання») – множина взаємопов'язаних елементів, що утворюють єдине ціле, взаємодіють із середовищем [3].

Схематично систему принципів судово-експертної діяльності подамо у такому вигляді (рис. 1).

Рис. 1. Система принципів судово-експертної діяльності

Закон України «Про судову експертизу» не розкриває сутності понять «законність», «незалежність», «об'єктивність і повнота», визначених як принципи судово-експертної діяльності. Зазначене завдання покладено на науку. На сьогоднішній день серед наукової спільноти не має єдиної думки щодо остаточного універсального визначення цих понять. У даному дослідженні ми не ставимо за мету здійснити ґрунтовний аналіз різних сучасних наукових поглядів і думок та викласти власну думку. Залишаємо за собою право повернутися до зазначеного питання у більш ґрунтовних дослідженнях. На наш погляд, в основі принципу «законність» у судово-експертної діяльності покладено верховенство Закону. Тобто всі дії виконуються тільки в межах Закону. Принцип «незалежність» є основою для вільного від будь-якої матеріальної або службової залежності судового експерта. Принцип «об'єктивність і повнота» є фундаментальним для проведення експертного дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва тощо. Саме зазначений принцип залежить від тієї галузі науки, в якій здійснюється експертна діяльність.

На наш погляд, саме в такому розумінні зазначені принципи судово-експертної діяльності стають основоположними теоретичними та практичними засадами для діяльності судового експерта.

У п. 1.2 Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень (далі – *Інструкція*) [4] чітко визначено основні види (підвиди) експертизи. У даному дослідженні

нашу увагу привертає психологічна експертиза. Інструкція визначає її об'єкт, мету, завдання, методики. Ураховуючи специфіку експертних досліджень і конкретних питань, поставлених перед психологічною експертизою, доречно висвітлити основні принципи самого психологічного дослідження. За логікою проведення психологічних досліджень, основними принципами, виокремленими й об'єднаними в цілісну систему українським психологом О. Ткаченком, є такі:

1) принцип детермінізму. Психіка суб'єкта детермінується продуктами актуальної й постакуальної взаємодії з об'єктом і сама виступає як важлива детермінанта поведінки та діяльності людини. До того ж продукт – це суб'єктивований (розпредмечений) об'єкт і об'єктивований (опредмечений) суб'єкт;

2) принцип відображення. Усі психічні функції (а не лише пізнавальні) мають відображувальну природу;

3) принцип єдності психіки та діяльності. Логіка розвитку індивіда осягається завдяки вивченню логіки його дій та речей, які він створює;

4) принцип розвитку. Для кожного рівня розвитку психіки (якому відповідає свій рівень детермінації) характерний певний тип розвитку:

– організм (характеризується загальнобіологічним і біопсихічним рівнем детермінації) розвивається в процесі визрівання та формування психофізіологічних структур;

– індивід (характеризується соціопсихічним рівнем детермінації) – у процесі навчання, діяльності присвоєння (засвоєння);

– особистість (характеризується також соціопсихічним рівнем детермінації) – у процесі перетворювальної, творчої діяльності, спрямованої на творення суспільноісторичного досвіду;

5) принцип системності. Психіка є складною системою взаємопов'язаних елементів [5].

Зазначені основні принципи психології створюють надійний фундамент для проведення судово-психологічного експертного дослідження, його об'єктивності й надійності за умови використання науково обґрунтованих і перевірених методів пізнання й методик, які пройшли державну атестацію.

Отже, принципи є основними вимогами, що визначають загальне спрямування судової експертної діяльності, його мету, зміст і методику організації. Специфіка принципів судово-психологічної експертної діяльності полягає у дотриманні принципів, визначених як Законом, так і психологічною наукою.

Література:

1. Принцип. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BF> (дата звернення: 01.08.2024).
2. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.2004 р. № 4038-ХІІ (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 01.08.2024).
3. Система. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0> (дата звернення: 01.08.2024).
4. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень : затв. наказом Мін'юсту України від 08.10.1998 р. № 53/5 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text> (дата звернення: 01.08.2024).
5. Ткаченко О. М. Принципи і категорії психології. Київ, 1979. 200 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ БУДІВЕЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ (ЕКСПЕРТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ) З ВИЗНАЧЕННЯ ТЕХНІЧНОЇ МОЖЛИВОСТІ ПОДІЛУ (ВИДІЛУ ЧАСТКИ) НЕРУХОМОГО МАЙНА

Єзута Олександр,

заступник завідувача відділу – завідувач сектору будівельних досліджень та оціночної діяльності відділу будівельних, земельних, екологічних досліджень та оціночної діяльності Чернігівського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру Міністерства внутрішніх справ України

На цей час одним з найважливіших завдань судової будівельно-технічної експертизи є вирішення питань щодо поділу (виділу частки) нерухомого майна (будівель та споруд) між співвласниками.

Виконання експертиз з визначення технічної можливості поділу (виділу частки) нерухомого майна (будівель та споруд) між співвласниками потребує проведення повного та об'єктивного дослідження з урахуванням чинних нормативно-правових актів у галузі будівництва.

Відповідно до норм Національного стандарту № 1 [2]: «нерухоме майно (нерухомість) – земельна ділянка без поліпшень або земельна ділянка з поліпшеннями, які з нею нерозривно пов'язані, будівлі,